

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie OCW
T.a.v. mevrouw O. Tellegen
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Plaats/datum:
Utrecht, 13 februari 2018

Kenmerk:
2018-132778/RdB

Onderwerp:
AO leraren 21 februari 2018

Geachte mevrouw Tellegen,

Op 21 februari 2018 vergadert uw commissie over het onderwerp leraren. Voor goed onderwijs zijn voldoende en kwalitatief goede leraren nodig. Dat begint met een goede opleiding, gevolgd door een professionele werkomgeving en passende beloning, ruimte voor persoonlijke ontwikkeling, handelingsruimte voor de professional en loopbaanmogelijkheden. Onze ambitie is om het kwantitatieve lerarentekort maximaal kwalitatief in te vullen. Middels deze brief willen wij u op de hoogte stellen van een aantal ontwikkelingen in de sector primair onderwijs en tevens een aantal overwegingen meegeven.

Werkdruk en lerarensalaris

In het regeerakkoord zijn investeringen voor het verlagen van de werkdruk en de verbetering van het salarisperspectief opgenomen. Het PO-front heeft met minister Slob onlangs een werkdrukakkoord gesloten. Wij zijn blij met dit resultaat. Hierdoor is een groot deel van de extra middelen om werkdruk tegen te gaan al dit jaar beschikbaar. Als sociale partners werken we ook hard aan een nieuwe CAO PO om de salarisverbetering uit het regeerakkoord te kunnen realiseren. Maar dit is niet genoeg. Te weinig mensen kiezen voor het beroep van leraar in het primair onderwijs, omdat het salaris relatief laag is. Ook met de extra middelen van dit kabinet. Dit is nog niet genoeg om voldoende leraren voor de klas te krijgen en de kwaliteit van het onderwijs op peil te houden. Hiervoor is het noodzakelijk dat het salaris in het primair onderwijs gelijk getrokken wordt aan dat van het voortgezet onderwijs.

Lerarentekort

Het lerarentekort in het primair onderwijs zorgt nu al voor grote problemen op scholen. Veel scholen en schoolbesturen hebben problemen met het aantrekken van voldoende vervangers, maar ook het invullen van reguliere vacatures wordt steeds moeilijker. Scholen doen er alles aan om zieke leraren te vervangen, bijvoorbeeld door samen met andere scholen te werken met vervangingspools en duo-partners te vragen zo veel mogelijk voor elkaar in te vallen. Het kunnen inzetten van voldoende, goede vervangers is van groot belang voor de kwaliteit

van het onderwijs in het primair onderwijs: een afwezige leraar (of het nu kortdurende of langdurende afwezigheid betreft) moet in principe altijd worden vervangen. Wanneer dat niet lukt, gaat dat ten koste van de kwaliteit van het onderwijs. Want in dat geval moeten de kinderen over andere klassen verdeeld worden óf naar huis gestuurd. De huidige griepgolf maakt dat extra inzichtelijk. De website www.lerarentekortisnu.nl laat duidelijk de omvang van de problematiek zien. Het lerarentekort heeft daarmee ook nadelige gevolgen voor de toch al hoge werkdruk in het primair onderwijs. Wij vragen uw kamer dan ook om vaart te maken bij de uitvoering van het in het Regeerakkoord opgenomen voornemen om een uitzondering op de ketenregeling voor het vervangen bij ziekte in het primair onderwijs wettelijk te regelen. Hierdoor kunnen alle beschikbare invallers in ieder geval ingezet worden.

Om voldoende leraren richting het PO te trekken wordt instroom in de initiële opleiding gestimuleerd en wordt gewerkt aan nieuwe opleidingsroutes om de vijver waaruit we vissen zo groot mogelijk te maken. Denk hierbij aan de nieuwe universitaire bachelor van de Radbouduniversiteit Nijmegen, de academische pabo, flexibele deeltijdroutes en het stimuleren van de zij-instroom. Het kabinet heeft extra geld vrijgemaakt voor het begeleiden van zij-instromers. In 2017 zijn 63 zij-instroomsubsidies toegekend, naar verwachting worden er dit jaar 160 zij-instroomtrajecten gesubsidieerd. De verwachting is dat dit, gezien het grote lerarentekort en de vele initiatieven in het veld, niet voldoende is. De PO-Raad pleit voor een subsidieregeling die passend is bij de problematiek van het lerarentekort. Wij vragen de kamer er voor te zorgen dat we toe kunnen naar minstens 250 zij-instromers per jaar. Dit vraagt om investeringen van schoolbesturen en zij-instromers, maar ook de huidige zij-instroomsubsidie moet omhoog. Deze subsidie is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van deze ambitie.

De laatste tijd wordt met extra interesse gekeken naar manieren van het “anders organiseren”. Voorbeelden hiervan zijn Unitonderwijs en Slimfit. Dit kan een manier zijn om de problemen van het lerarentekort te verkleinen. Maar dat moet dan wel vanuit onderwijskundige uitgangspunten, met als doel het onderwijs verder te verbeteren.

Lerarenregister: los eerst de structurele problemen op

De PO-Raad heeft grote zorgen over de implementatie van het lerarenregister. Het lerarenregister zou moeten werken als stimulans en hulpmiddel voor leraren om te blijven werken aan professionele ontwikkeling en om het gesprek hierover aan te gaan met hun leidinggevende. Reeds bij de wetsbehandeling in uw kamer hebben wij onze zorgen kenbaar gemaakt. In november 2017 heeft de PO-Raad samen met de VO- en MBO Raad nogmaals zorgen geuit over de implementatie van het register.

Wij hebben grote zorgen over hoe het register vorm krijgt. Het register dreigt vooral een technisch-bureaucratische exercitie te worden die ver afstaat van de leraren in de klas en van de praktijk binnen scholen. De Onderwijsraad heeft deze (dreigende) ontwikkeling ook in zijn recente adviesrapport beschreven. Schoolbesturen en scholen in onze sectoren ondervinden dagelijks dat het draagvlak voor het lerarenregister onder leraren minimaal is. Veel besturen en scholen maken een start met de gegevenslevering voor het register, maar wijzen op de complexe wet- en regelgeving en op (de risico's van) een forse toename van de administratieve lasten. Ook de onduidelijke en trage totstandkoming van transparante en betrouwbare herregistratie- en valideringseisen zorgt voor veel vragen onder leraren, scholen en besturen, zo bemerken wij uit signalen van onze achterban. Daarom herhalen wij ons pleidooi voor een heroverweging van het nu ingezette proces om te komen tot een lerarenregister. Heel concreet vragen wij om het ingezette proces on-hold te zetten en eerst de structurele problemen op te lossen alvorens verder te gaan met de implementatie.

Professionele werkomgeving

Schoolbesturen en schoolleiders streven naar divers samengestelde teams. Zij moeten in staat gesteld worden om leraren een uitdagend carrièreperspectief met meer handelingsruimte te bieden. Leidinggevenden benaderen leraren als professionals en geven hun een rol in de ontwikkeling van de school. Ze maken het mogelijk dat ambitieuze leraren carrière kunnen maken, en toch dichtbij het kind blijven staan.

De functiemix is een belangrijk onderdeel van het personeelsbeleid van een schoolbestuur. Met de functiemix kunnen meer leraren sneller doorgroeien naar een hogere salarisschaal als zij een hogere en zwaardere functie vervullen waarvoor zij vaak opleidingen moeten doen. Zo krijg je meer differentiatie binnen schoolteams, stimuleer je de kwaliteit van het leerkrachten en geef je leraren meer mogelijkheden carrière te maken.

Op dit moment is meer dan 25% van de leraren in het primair onderwijs in de LB-schaal benoemd. Dat is minder dan de doelstelling van 40%. De reden hiervoor is al vaker door de PO-Raad - en ook de Algemene Rekenkamer - toegelicht: het onderwijs komt geld tekort voor de invoering van de functiemix.

Lerende sector en innovatie

De sector primair onderwijs werkt aan innovatie met nieuwe technologieën, vernieuwende didactieken en samenwerking met partners in de onderwijs- en jeugdketen. Steeds meer scholen ontwikkelen een professionele cultuur waarbij leraren en schoolleiders kennis en onderzoek inzetten om het onderwijs te verbeteren, te veranderen en onderzoek te doen naar de opbrengst van hun handelen. Bevorderend werkt ook dat bijna 25% van de leraren een Masterdiploma op zak heeft (in 2016 was dit 21,5%). Het professionaliseren en opleiden van leraren en teams is een doorlopende prioriteit.

Samen met de VH, VSNU, VO-Raad en MBO-Raad werken we aan aansluiting van het opleidingsaanbod op de behoefte van de sector. Hierbij wordt gewerkt aan een gezamenlijke visie en uitwerking voor "samen opleiden en professionaliseren", met specifieke aandacht voor de begeleiding van starters. Daarbij vinden we het van belang dat scholen een intensievere rol krijgen bij het opleiden en begeleiden van leraren.

Duurzame en kennis-gedreven onderwijsontwikkeling vraagt dat de praktijk van onderwijs, onderwijsontwikkeling en -onderzoek structureel met elkaar in verbinding staan en elkaar versterken: een R&D-infrastructuur voor het onderwijs.

De R&D infrastructuur wordt mede vormgegeven door de Werkplaatsen Onderwijsonderzoek. Inmiddels zijn er werkplaatsen opgericht in Amsterdam, Tilburg en Utrecht waarbinnen scholen, hogescholen en universiteiten op een gelijkwaardige manier samenwerken aan onderzoek. De werkplaatsen zorgen ervoor dat onderzoek bijdraagt aan de onderwijsontwikkeling van basisscholen, professionalisering van leraren en schoolteams en de ontwikkeling van lerarenopleidingen en universitaire opleidingen. Daarnaast zorgen de werkplaatsen voor landelijke kennisontwikkeling. Dit naar analogie van de academische ziekenhuizen in de medische sector en de academische werkplaatsen Jeugd & Zorg.

De ervaringen met de Werkplaatsen Onderwijsonderzoek tot nu toe, laten zien dat de behoefte aan nauwe en structurele relaties tussen besturen (scholen) enerzijds en hogescholen en universiteiten anderzijds wederzijds is. De betrokken leraren, scholen en teams zijn enthousiast. De werkplaatsen dragen bij aan de beroepstrots en bieden tevens ontwikkelkansen en carrièreperspectieven voor leraren.

In de werkplaatsen is er een gedeelde uitdaging om te werken aan onderwijskwaliteit waarbij alle betrokkenen een gemeenschappelijk doel nastreven en elkaars expertise erkennen en delen. We nodigen u graag uit voor een werkbezoek, om kennis te nemen van deze initiatieven.

Tot slot

De sector primair onderwijs is volop in beweging. Een sector waar leraren met veel passie elke dag zorgen dat kinderen goed voorbereid worden voor de arbeidsmarkt van morgen. Een sector die in weet te spelen op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen door een R&D infrastructuur rondom de scholen te ontwikkelen die aansluit op de behoefte van leraren en schoolteams. Maar ook een sector die kampt met een groot lerarentekort en een hoge werkdruk. Problemen waar we zelf onze verantwoordelijkheid in nemen, maar die we niet alleen kunnen oplossen. We werken hierin dan ook nauw samen met onze partners om voor nu en in de toekomst de kwaliteit van de leraar en de kwaliteit van het onderwijs te borgen.

Met vriendelijke groet,

Rinda den Besten
Voorzitter PO-Raad